

УДК 378:316.7:338.48-6

Цитування:

Тадля О. М. Культурні і креативні індустрії в закладах вищої освіти України: сучасні тенденції та перспективи розвитку. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 4. С. 98–105.

Tadlyia O. (2024). Cultural and Creative Industries in Higher Educational Institutions of Ukraine: Current Trends and Development Prospects. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 98–105 [in Ukrainian].

*Тадля Олександр Миколайович,
директор Центру виховної
та культурно-дозвілєвої роботи
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-2576-8599>
tadlyia@ukr.net*

КУЛЬТУРНІ І КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Мета статті – дослідити сучасні тенденції та перспективи розвитку культурних і креативних індустрій у закладах вищої освіти України, а також роль цих індустрій у формуванні нових підходів до навчання, розвитку інновацій та стимулюванні творчого потенціалу студентів. **Методологія дослідження** передбачає застосування діалектичного принципу пізнання, системного підходу, а також загальнонаукових та міждисциплінарних методів: аналітичного, порівняльного, семантичного, синтетичного, що дає змогу провести аналіз сучасного стану, окреслити ключові тенденції та визначити перспективи розвитку. **Наукова новизна** полягає в системному узагальненні розвитку культурних і креативних індустрій у закладах вищої освіти, а також в аналізі потенціалу цих індустрій для формування нових підходів до професійної підготовки студентів, включаючи інтеграцію творчих практик та інноваційних технологій в освітні програми. **Висновки.** Аналіз сучасних тенденцій і перспектив розвитку культурних і креативних індустрій у закладах вищої освіти України дозволив виявити кілька ключових аспектів: інтеграція культурних і креативних індустрій у навчальний процес є важливим елементом інноваційної освіти; активне використання креативних індустрій сприяє формуванню нових форм культурної та економічної діяльності на базі закладів вищої освіти; поєднання мистецтва, технологій і бізнесу в межах освітнього середовища забезпечує створення креативного потенціалу особистості та сприяє розвитку інноваційних підходів у суспільстві.

Ключові слова: культурні індустрії, креативні індустрії, вища освіта, інновації, творчий потенціал, перспективи розвитку, соціокультурне середовище.

Tadlyia Oleksandr, Director of the Centre for Educational, Cultural and Leisure Work, National Academy of Culture and Arts Management

Cultural and Creative Industries in Higher Educational Institutions of Ukraine: Current Trends and Development Prospects

The purpose of the article is to investigate current trends and prospects for the development of cultural and creative industries in higher education institutions of Ukraine, as well as the role of these industries in the formation of new approaches to learning, the development of innovations and the stimulation of students' creative potential. **The research methodology** involves the application of the dialectical principle of cognition, a systemic approach, as well as general scientific and interdisciplinary methods: analytical, comparative, semantic, synthetic, which allows for an analysis of the current state, to outline key trends and determine development prospects. **The scientific novelty** lies in the systematic generalisation of the development of cultural and creative industries in higher education in Ukraine, as well as in the analysis of the potential of these industries for the formation of new approaches to the professional training of students, including the integration of creative practices and innovative technologies into educational programmes. **Conclusions.** Analysis of current trends and prospects for the development of cultural and creative industries in higher education institutions of Ukraine has revealed several key aspects: the integration of cultural and creative industries into the educational process is an important element of innovative education; the active use of creative industries contributes to the formation of new forms of cultural and economic activity on the basis of higher education institutions; the combination of art, technology and business within the educational environment ensures the creation of the creative potential of the individual and contributes to the development of innovative approaches in society.

Keywords: cultural industries, creative industries, higher education, innovation, creative potential, development prospects, socio-cultural environment.

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах глобалізації, інтеграція культурних і креативних індустрій (далі за текстом – ККІ) у систему вищої освіти є не лише необхідною, а й важливою умовою підготовки фахівців, здатних до інноваційної діяльності. Дослідження (К. Oakley, М. Banks, 2020) [17], демонструють успішні кейси інтеграції ККІ в освітні програми, що сприяють формуванню у студентів креативного мислення та професійних компетенцій (А. Sokol, А. Mempel-Sniezyk, 2022) [19]. Однак у контексті України проблема впровадження ККІ у діяльність закладів вищої освіти (далі за текстом – ЗВО) потребує більш детального вивчення. Незважаючи на значний потенціал українських ЗВО, адаптація ККІ до їхніх освітніх програм часто мають проблеми нормативного, організаційного та фінансового характеру (М. Проскуріна, 2018; Ю. Трач, 2018) [10], [11].

Науковий інтерес до цієї теми зумовлений необхідністю оновлення освітніх програм (Ж. Денисюк, 2023), зокрема в мистецькій освіті через інтеграцію інноваційних підходів і міждисциплінарності [3]. Наразі існує недостатньо досліджень, які комплексно оцінюють роль ККІ у вищій освіті України, а також їх вплив на освітні стратегії. Це зумовлено швидкими змінами у соціокультурному середовищі та постійним розвитком нових технологій, які активно втілюються в освітній процес. Тому важливо визначити сучасні тенденції розвитку ККІ в Україні, зрозуміти їх вплив на навчальні програми, а також розробити рекомендації щодо інтеграції креативності і інновацій у систему вищої освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Сучасні креативні практики значною мірою змінюють традиційні уявлення про роль культури та бізнесу в економіці, а також ставлять нові вимоги до підготовки фахівців, здатних працювати в цих умовах. Зокрема, для менеджерів ККІ важливо адаптувати традиційні управлінські підходи до нових реалій, де культура, творчість та бізнес переплітаються на всіх рівнях – від освіти до професійної діяльності. Саме в таких умовах ЗВО мають унікальну можливість стати платформою для розвитку ККІ, що вимагає не лише теоретичних знань, але й практичних інструментів, здатних реалізовувати творчі ініціативи.

У роботі R. Comunian, D. Rickmers, A. Nanetti (2020) наголошується на трансформації традиційної креативної

економіки в креативно-соціальні економіки, що актуально для сучасних українських ЗВО [13]. Дослідження підкреслює роль інтеграції соціальних і культурних компонентів у навчальні програми, а також наголошується на важливі підтримці суспільних ініціатив.

T. Dent, L. England, R. Comunian (2024) аналізують досвід розвитку сталих культурних екосистем [14] і акцентують на впровадженні інноваційних моделей співпраці між ЗВО, місцевими громадами та культурними індустріями.

В українському науковому просторі питання розвитку ККІ в межах вищої освіти активно досліджуються в рамках соціально-економічних та культурологічних напрямків. Серед українських науковців слід виділити роботи: Л. Безуглої, І. Лазакович (2024), які досліджують роль ККІ в економіці України [1]; Ж. Денисюк (2023) креативність у мистецькій освіті як середовище реалізації професійного і творчого потенціалу особистості [3]; Н. Карасьова (2019) креативні індустрії як елемент стратегії постіндустріального розвитку [5]. Д. Зібіньова (2023) приділяє увагу практикам у сферах культури та освіти, що є важливим аспектом у підготовці фахівців для креативних індустрій [4].

Актуальними є також дослідження, І. Пархоменко (2017), що звертається до міжнародного досвіду, зокрема Європейського Союзу, Великобританії та Скандинавських країн, де успішно інтегровані ККІ в освітню сферу та економіку [8]. Зокрема, вивчення урядово-інституційних практик цих країн, які сприяють розвитку креативних індустрій, може бути корисним для адаптації подібних підходів в Україні.

Зі свого боку, І. Литовченко, В. Томах (2023), акцентують на ролі ККІ у відновленні соціально-економічного потенціалу країни в умовах сучасних викликів, що зумовлює важливість включення таких індустрій у систему вищої освіти [6]. Разом з тим важливими є дослідження формування механізмів взаємодії між ЗВО та представниками ККІ, що дозволить більш ефективно впроваджувати нові освітні програми, що враховують особливості креативної економіки.

Такі дослідження також підкреслюють необхідність інтеграції теоретичних та практичних аспектів у підготовці студентів (Х. Плецан, 2022), що має стати основою для ефективної професійної діяльності в ККІ [9]. Висвітлення ролі візуальних комунікативних практик (Ж. Денисюк, 2023) [2], економічних

механізмів розвитку індустрій (М. Проскуріна, 2018) [10], а також аналізу впливу креативних індустрій на розвиток міст (Ю. Трач, 2018) [11], надають цінні уявлення щодо розвитку культурних практик на місцевому рівні.

Незважаючи на значний науковий доробок у цій сфері, потребують подальшого вивчення ефективність впровадження ККІ у навчальний процес і їхній вплив на соціокультурний розвиток України. У цьому контексті особливо важливим є розробка ефективних управлінських технологій, які допоможуть ЗВО активно інтегрувати креативні практики у навчальний процес, покращуючи таким чином підготовку фахівців для майбутніх викликів сучасного ринку праці.

Мета статті – дослідити сучасні тенденції та перспективи розвитку культурних і креативних індустрій у закладах вищої освіти України, а також роль цих індустрій у формуванні нових підходів до навчання, розвитку інновацій та стимулюванні творчого потенціалу студентів.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах глобальних змін технології ККІ займають важливе місце в соціально-економічному розвитку. Зростає попит на продукти і послуги, що поєднують творчість, інновації та технології, а ЗВО стають основними інститутами, які формують нове покоління фахівців для цієї галузі.

Основне визначення культурних і креативних індустрій надано Департаментом культури, медіа та спортивної творчості цільової групи у Великій Британії (DCMS) в Creative Industries Mapping Document (1998), де ККІ описуються як «галузі, які походять від індивідуальної творчості, навичок і таланту, що мають потужний потенціал для створення багатства та робочих місць через створення і експлуатацію інтелектуальної власності» [20]. Це визначення стало основою для розвитку нового напрямку досліджень, що підкреслює унікальний внесок ККІ в економічне зростання, організацію соціального та культурного розвитку.

Розглядати ККІ також з економічної точки зору вважає J. Howkins (2001) у своїй праці «Креативна економіка: як люди заробляють гроші на ідеях», де він відзначає, що ці індустрії забезпечують економічні блага або послуги, результатом яких є творчість, що має значну економічну цінність [15].

J. Metcalfe, J. Potts (2008) підкреслюють, що ККІ є важливою частиною сфери послуг, вони є прикладом економіки знань і мають інноваційний характер, що сприяє розвитку

нових бізнес-підходів і соціально-економічної взаємодії [16]. Згідно з визначенням Ж. Денисюк (2023), «основа креативності полягає у внутрішньому потенціалі особистості, її професійній самореалізації та здатності генерувати нові знання. Це особливо важливо у контексті мистецької освіти, яка, будучи інтегрованою в креативні індустрії, стає осередком генерації інноваційних ідей і практик» [3, 13].

Отже, розвиток креативних індустрій у ЗВО має стати важливим чинником у формуванні нових підходів до інтеграції мистецтва, технологій та бізнесу. Це сприятиме не лише підвищенню якості освіти, а й розвитку професійної самореалізації студентів та генерації нових знань, необхідних для подальшого розвитку індустрії.

ККІ в ЗВО стають важливою частиною освітнього процесу, що дозволяє підготувати фахівців, здатних адаптуватися до швидко змінюваного ринку праці та сприяти інноваційному розвитку в галузі культури та творчих індустрій.

У статті «Гостьова редакція: креативна економіка мертва – хай живуть креативно-соціальна економіка» R. Comunian, D. Rickmers, A. Nanetti (2020) підкреслюється значний перехід до креативно-соціальних економік, які активно інтегрують екологічні аспекти у свою діяльність [13]. Це відкриває нові можливості для ККІ, що активно працюють над вирішенням екологічних проблем, зокрема, через застосування сталих практик.

У своїй роботі «Індустрії культури та екологічна криза: вступ» K. Oakley, M. Banks (2020) також акцентують увагу на важливості цих змін і необхідності впровадження екологічних стандартів у ККІ [17]. Важливим аспектом цього розвитку є взаємозв'язок між культурними і креативними індустріями та цілями сталого розвитку, які тісно пов'язані із розвитком сталих міст і громад. На цьому зосереджують нашу увагу T. Dent, L. England, R. Comunian (2024), досліджуючи важливості партнерських відносин між ЗВО та торгово-промисловими палатами для формування стійких креативних екосистем у містах [14] виявляючи ключові спільні риси та відмінності в підходах до вивчення ролі вищої освіти, креативності й співпраці в контексті сталого розвитку.

H. Séraphin, D. Chaney (2023) наголошують на ролі креативності, як інструмента досягнення цілей сталого розвитку, підкреслюючи важливість освітніх

ініціатив і залучення громадськості [18]. У дослідженні А. Sokol, А. Mempel-Sniezyk (2022) акцент зроблено на розробці освітніх програм, які сприяють розвитку творчого потенціалу та інноваційної спроможності студентів, що має суттєвий вплив на реалізацію принципів сталого розвитку [19]. Власне дослідження акцентують на значущості співпраці між ЗВО та різними секторами суспільства, зокрема кулінарними організаціями, креативними індустріями, бізнесом і місцевими громадами.

Таким чином, всі зазначені дослідження підтверджують критичну роль міждисциплінарної співпраці, освіти та креативності у досягненні сталого розвитку, хоча їхні акценти та дослідницькі контексти можуть відрізнятися. ЗВО відіграють важливу роль, яка виходить за межі традиційного навчання, підтримуючи кар'єри творчих фахівців і сприяючи сталому розвитку через інтеграцію різних сфер діяльності.

В Україні розвиток ККІ набуває значення в умовах інтеграції до європейського простору та в процесі післявоєнного відновлення (І. Литовченко, В. Томах, 2023) [6]. Одним із ключових аспектів повноцінного використання потенціалу цієї галузі є зміцнення зв'язку між освітою, наукою та практикою [6]. Відзначається важливість розвитку індустрій у контексті їхнього впливу на соціальний, економічний і культурний розвиток країни.

У контексті цифрових платформ для культурних індустрій, дослідження Ю. Грач (2024) аналізує їхні трансформаційні можливості, де цифрові технології стають ключовими для створення, зберігання та поширення культурних продуктів [12]. Особлива увага приділяється новим форматам комунікації (Ж. Денисюк, 2023), що реалізуються через онлайн-ресурси, соціальні мережі та мобільні додатки, які дозволяють охопити ширшу аудиторію та взаємодіяти з нею в реальному часі [2].

Дослідження О. Олійник (2009), М. Проскуріної (2018) вказують на важливість інтеграції між економікою, культурологією, соціологією, урбаністикою та інформатикою для ефективного розвитку культурних і креативних індустрій [7], [10]. Вони також підкреслюють важливість взаємодії науки, бізнесу та держави, що дозволяє забезпечити сталий розвиток цих індустрій.

Європейський досвід відіграє важливу роль у формуванні українських культурних індустрій, зокрема через запозичення політик Великобританії та ЄС. Однак, як зазначено в роботі І. Пархоменко (2017) важливо враховувати локальні культурні особливості та традиції при адаптації глобальних підходів [8]. Це дає можливість зберігати національну ідентичність, одночасно стимулюючи інновації та адаптацію до сучасних умов під час російсько-української війни на що, наголошують Л. Безугла, І. Лазакович (2024) [1].

Отже, культурні індустрії забезпечують збереження національної ідентичності та традицій, тоді як креативні індустрії сприяють розвитку інновацій. Цифрове середовище пропонує нові можливості для культурного виробництва та взаємодії з аудиторією, але для того, щоб зберегти конкурентоспроможність, необхідна адаптація до швидко змінюваного технологічного контексту. Використання європейських підходів до розвитку культурних індустрій є важливим, однак вони потребують коригування під локальні умови для забезпечення сталого розвитку України.

Освітні програми ЗВО в Україні демонструють значний прогрес у інтеграції гуманітарних дисциплін із підприємництвом і технологіями, що створює нові можливості для розвитку креативних індустрій. Локальна специфіка таких програм допомагає стимулювати розвиток регіональних культурних ініціатив та бізнесу, що важливо для сталого розвитку цих індустрій в країні (табл. 1).

Таблиця 1

Розвиток партнерств між ЗВО та представниками ККІ

Навчальний заклад	Основний напрям діяльності	Спільні проекти	Ключові ініціативи
Український католицький університет (УКУ), Львів ucu.edu.ua	Фокус на підприємстві, технологіях та культурі	Реалізація проектів із креативними агенціями та компаніями у сфері технологій, мистецтва і культури	Платформа «Креативний кампус» для співпраці студентів, викладачів і бізнесу

Києво-Могилянська академія (НаУКМА), Київ ukma.edu.ua	Інтеграція культури, медіа і комунікацій у навчальні програми	Розробка програм у партнерстві з Creative Europe Ukraine та House of Europe	Участь у грантових програмах ЄС для культурних та освітніх проєктів
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ knu.ua	Використання сучасних медіатехнологій у навчанні	Співпраця з FILM.UA та Довженко-Центром для розвитку кіно і медіа	Проведення воркшопів із цифрового маркетингу разом із креативними агенціями
Львівська національна академія мистецтв (ЛНАМ), Львів lnam.edu.ua	Орієнтація на мистецтво, культуру і дизайн	Реалізація культурних ініціатив спільно з ГОГОЛЬFest та Львівською міськрадою	Організація виставок і конкурсів для студентів, митців та бізнесу
КПІ імені Ігоря Сікорського, Київ kpi.ua	Лідер у впровадженні інновацій у технологіях і творчих індустріях	Спільні проєкти з IT-компаніями SoftServe і Genesis для реалізації цифрових ініціатив	Програма Sikorsky Challenge для підтримки стартапів у галузі AR/VR і геймдизайну
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків karazin.ua	Підтримка культурних ініціатив через локальні платформи	Організація творчих фестивалів та форумів	Співпраця з мистецькими студіями для створення культурних проєктів і виставок
Національний університет «Львівська політехніка», Львів lpnu.ua	Інтеграція стартапів і творчих індустрій у навчальний процес	Реалізація проєктів зі Startup Depot у галузі креативних індустрій	Проведення тематичних заходів для обговорення інновацій у дизайні та технологіях
Одеський національний політехнічний університет (ОНПУ), Одеса op.edu.ua	Підготовка студентів у сфері дизайну та цифрових продуктів через співпрацю з локальним бізнесом	Залучення бізнесу до спільної розробки навчальних програм	Організація стажувань у культурних і креативних компаніях для набуття практичного досвіду

Джерело: розробка автора на основі інтернет-ресурсів ЗВО

Загалом українські ЗВО активно розвивають міждисциплінарні програми, орієнтуючись на інтеграції технологій, бізнесу та гуманітарних наук, що дозволяє студентам успішно адаптуватися до умов ринку праці і забезпечує розвиток інновацій у креативних індустріях.

Ключові елементи успішних освітніх програм, що інтегрують мистецтво, технології та бізнес:

- залучення експертів з галузей дизайну, медіа, кінематографу, реклами та інших суміжних сфер. Лекції та майстер-класи дають студентам доступ до актуальної інформації, новітніх трендів та практичних порад безпосередньо від професіоналів.

- воркшопи, створені у співпраці з компаніями ККІ, дозволяють студентам опанувати сучасні технології, такі як 3D-друк, анімація, віртуальна реальність та

графічний дизайн. Це не лише збагачує навчальний процес, але й дає змогу студентам реалізовувати реальні проєкти.

- залучення професіоналів як менторів забезпечує студентів індивідуальними порадами та підтримкою під час розробки власних проєктів. Це сприяє розвитку творчого потенціалу, розробці інноваційних ідей та персональному професійному зростанню.

- участь студентів у реальних проєктах, розроблених спільно з компаніями, дає змогу набутти досвіду взаємодії з реальними замовниками. Студенти працюють над брендингом, рекламними кампаніями, створенням цифрових платформ або організацією культурних заходів, що розвиває навички командної роботи та адаптацію до реальних умов.

- партнерство з компаніями культурних і креативних індустрій забезпечує студентам

можливість проходити стажування в професійному середовищі. Це поєднує теоретичну підготовку з практичною діяльністю, сприяючи формуванню компетентних фахівців, готових до викликів сучасного ринку.

Отже, налагодження партнерства між ЗВО та креативними індустріями є важливим кроком у розвитку інноваційного освітнього середовища. Спільні проекти, такі як організація виставок, форумів, стажувань і стартап-ініціатив, сприяють формуванню практичних навичок студентів, розширюють можливості для творчого розвитку та забезпечують інтеграцію освіти з реальними потребами ринку.

Активна участь ЗВО в Україні у розбудові партнерств із ККІ через спільні проекти, інноваційні ініціативи та інтеграцію сучасних технологій у навчальний процес є важливим елементом для розвитку креативної економіки країни:

1) онлайн-освіта та дистанційні курси стали важливими складовими сучасної освітньої системи. Платформи як Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams надають студентам можливість навчатися в будь-якому місці та у зручний час. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, зокрема, створив власну платформу для онлайн-навчання, що забезпечує зручний доступ до матеріалів і можливість безперервної комунікації між студентами та викладачами;

2) інвестиції в обладнання для цифрових креативних лабораторій, таких як 3D-принтери, графічні планшети та професійне програмне забезпечення (Adobe Creative Suite або DaVinci Resolve), дозволяють студентам отримати навички роботи з інструментами, які використовуються в реальних індустріальних проєктах. Оновлення технічної інфраструктури в навчальних закладах, зокрема оснащення лекційних залів мультимедійними системами, інтерактивними дошками та швидкісним інтернетом, створює комфортні умови для навчання та підвищує ефективність освітнього процесу. Наприклад, Київський національний університет технологій та дизайну реалізує освітню програму «Технології 3D друку», яка дає студентам можливість працювати з інноваційними технологіями для розробки власних творчих проєктів;

3) креативні простори, такі як хаби та коворкінги, відіграють важливу роль у розвитку співпраці між студентами, викладачами та представниками бізнесу. В Україні вже функціонують такі простори,

наприклад, в Українському католицькому університеті, де студенти мають можливість працювати над інноваційними проєктами в команді з експертами. Крім того, розвиток стартап-інкубаторів та акселераторів, спрямованих на підтримку молодих підприємців, є важливим аспектом стимулювання інновацій. КПП імені Ігоря Сікорського активно реалізує програму Sikorsky Challenge, яка орієнтована на стартапи в галузях AR/VR та геймдизайну, що дає студентам можливість впроваджувати свої ідеї на практиці, а також створює умови для розвитку бізнесу.

Отже, інтеграція ККІ у ЗВО України є ключовим завданням для забезпечення сталого розвитку країни. Завдяки активній співпраці між ЗВО, бізнесом та державою, впровадженню сучасних технологій у навчальний процес і розвитку інноваційних програм можна сформувати конкурентоспроможних фахівців, які будуть здатні ефективно адаптуватися до глобальних тенденцій і сприяти розвитку креативної економіки в Україні.

Наукова новизна роботи полягає в системному узагальненні розвитку ККІ у ЗВО України та аналізі їх потенціалу для формування нових підходів до професійної підготовки студентів. Це включає інтеграцію творчих практик та інноваційних технологій в освітні програми, що дозволяє підготувати студентів до змінюваного ринку праці та забезпечує їх здатність до створення інноваційних рішень у культурній та креативній сферах.

Висновки свідчать про кілька ключових аспектів, що визначають перспективи розвитку культурних і креативних індустрій у закладах вищої освіти України:

1. Важливість інтеграції ККІ у навчальний процес, що стає важливим елементом інноваційної освіти. Це дозволяє не лише адаптувати студентів до нових технологій та бізнес-моделей, але й формувати у них креативне мислення, здатне відповідати вимогам сучасного ринку.

2. Активне використання креативних індустрій сприяє створенню нових форм культурної та економічної діяльності, що базуються на співпраці між ЗВО, бізнесом і державними структурами.

3. Поєднання мистецтва, технологій і бізнесу в освітньому середовищі дозволяє створювати креативний потенціал, який є важливим для розвитку інноваційних підходів у сфері культурних і креативних індустрій.

3. Розвиток міждисциплінарних програм та інтеграції сучасних технологій, що дозволяє студентам отримувати конкурентоспроможні навички, необхідні для успішної реалізації в умовах глобалізації та цифровізації.

Для подальшого розвитку культурних і креативних індустрій в Україні необхідно зміцнити співпрацю між науковцями, бізнесом, державними та місцевими структурами. Така співпраця дозволить не тільки ефективно вирішувати локальні завдання, але й адаптувати стратегії розвитку креативних індустрій до глобальних викликів.

Література

1. Безугла Л., Лазаківч І. Креативні індустрії та креативна економіка: досвід України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30I>.

2. Денисюк Ж. З. Візуальні комунікативні практики в контексті розвитку креативних індустрій. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2023. Вип. 3. С. 10–14.

3. Денисюк Ж. З. Креативність у мистецькій освіті як середовище реалізації професійного і творчого потенціалу особистості. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2023. Вип. 2. С. 9–15.

4. Зібінюва Д. В. Креативні практики у сферах культури та освіти. *Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: КНУТД, 2023. С. 201–203.

5. Карасьова Н. А. Креативні індустрії як елемент стратегії постіндустріального розвитку. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2019. Вип. 3. С. 110–120.

6. Литовченко І., Томах В. Креативна економіка: можливості для відбудови України. *Вісник ХДУ. Економічні науки*. 2023. Вип. 48. С. 10–18. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-48-2>.

7. Олійник О. Феномен «культурні індустрії»: походження та соціокультурний зміст. *Культурологічна думка*. 2009. Вип. 1. С. 67–73.

8. Пархоменко І. І. Поняття «культурні» та «креативні індустрії» в західноєвропейському науковому дискурсі та урядово-інституційних практиках Великобританії та Європейського Союзу. *Українські культурологічні студії*. 2017. Вип. 1. С. 74–78.

9. Плецан Х. В. Роль освітніх хабів у процесі формування успішних культурних менеджерів креативних індустрій. *Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій*: матеріали Всеукраїнської конференції. Київ: КНУТД, 2022. С. 53–55.

10. Проскуріна М. О. Організаційно-економічний механізм культурної індустрії

України: монографія. Київ: Національна академія управління, 2018.

11. Трач Ю. В. Креативні індустрії як міський феномен: можливості та перспективи. *Культура України*. 2018. Вип. 62. С. 116–123.

12. Трач Ю. В. Культурні та креативні індустрії в цифровому середовищі: можливості й перспективи. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2024. Вип. 7. С. 110–122.

13. Comunian R., Rickmers D., Nanetti A. Guest Editorial: The Creative Economy Is Dead – Long Live the Creative-Social Economies. *Social Enterprise Journal*. 2020. Vol. 16, no. 2. Pp. 101–119.

14. Dent T., England L., Comunian R. The Challenges of Developing Sustainable Cultural and Creative Ecosystems and the Role of Higher Education Institutions: Lessons from Dundee and Chatham, UK. *Industry & Higher Education*, forthcoming, 2024.

15. Howkins J. The Creative Economy: How People Make Money from Ideas: Monograph. London: Penguin, 2001, 263 p.

16. Metcalfe J. S., Potts J. Internationalization of Services Keys of the World Economy. *Cultural Science*, 2008.

17. Oakley K., Banks M. Cultural Industries and Environmental Crisis: An Introduction. *Cultural Industries and the Environmental Crisis*, edited by K. Oakley and M. Banks, Springer, Cham, 2020. Pp. 1–10.

18. Séraphin H., Chaney D. A Research Agenda for the Sustainability of the Tourism Industry: A Childish Perspective on Overtourism. *Journal of Cleaner Production*. 2023. Vol. 414. Pp. 1–10.

19. Sokol A., Mempel-Sniezyk A. Is Creative Capital a Function of Sustainable Development: Framework Development and Application. *Journal of Cleaner Production*. 2022. Vol. 337. Pp. 1–13.

20. UK Department for Culture, Media and Sport (DCMS). *Creative Industries Mapping Document*, 1998.

References

1. Bezuhla, L., & Lazakovych, I. (2024). Creative Industries and Creative Economy: Ukraine's Experience in wartime. *Economy and Society*, (63). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30I> [in Ukrainian].

2. Denysiuk, Z. Z. (2023). Visual Communication Practices in the Context of Creative Industries Development. *Herald of the National Academy of Culture and Arts Management*, 3, 10–14 [in Ukrainian].

3. Denysiuk, Z. Z. (2023). Creativity in Art Education as an Environment for Realising the Professional and Creative Potential of an Individual. *Herald of the National Academy of Culture and Arts Management*, 2, 9–15 [in Ukrainian].

4. Zibiniova, D. V. (2023). Creative Practices in the Fields of Culture and Education. *Integration of science and education: Development of cultural and creative industries: Proceedings of the II All-Ukrainian*

Scientific and Practical Conference, 201–203. Kyiv [in Ukrainian].

5. Karasiova, N. A. (2019). Creative Industries as an Element of the Post-Industrial Development Strategy. *International Relations: Theoretical and Practical Aspects*, (3), 110–120 [in Ukrainian].

6. Lytovchenko, I., & Tomakh, V. (2023). Creative Economy: Opportunities for Ukraine's Recovery. *KhSU Bulletin. Series: Economic Sciences*, 48, 10–18. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-48-2> [in Ukrainian].

7. Oliynyk, O. (2009). The Phenomenon of "Cultural Industries": Origin and Socio-Cultural Content. *Culturological Thought*, 1, 67–73 [in Ukrainian].

8. Parkhomenko, I. I. (2017). The Concepts of "Cultural" and "Creative Industries" in Western European Scientific Discourse and Institutional Practices of the UK and the European Union. *Ukrainian Culturological Studies*, 1, 74–78 [in Ukrainian].

9. Pletsan, H. V. (2022). The Role of Educational Hubs in Shaping Successful Cultural Managers in Creative Industries. Integration of science and education: Development of cultural and creative industries: Proceedings of the All-Ukrainian Conference, 53–55. Kyiv [in Ukrainian].

10. Proskurina, M. O. (2018). The Organisational and Economic Mechanism of Cultural Industry in Ukraine. Kyiv [in Ukrainian].

11. Trach, Yu. V. (2018). Creative Industries as an Urban Phenomenon: Opportunities and Prospects. *Culture of Ukraine*, 62, 116–123 [in Ukrainian].

12. Trach, Yu. (2024). Cultural and Creative Industries in Digital Environment: Opportunities and Prospects. *Digital Platform: Information Technologies in the Socio-Cultural Sphere*, 7, 110–122 [in Ukrainian].

13. Comunian, R., Rickmers, D., & Nanetti, A. (2020). Guest Editorial: The Creative Economy is Dead –

Long Live the Creative-Social Economies. *Social Enterprise Journal*, 16(2), 101–119 [in English].

14. Dent, T., England, L., & Comunian, R. (2024). The Challenges of Developing Sustainable Cultural and Creative Ecosystems and the Role of Higher Education Institutions: Lessons from Dundee and Chatham, UK. *Industry & Higher Education* [in English].

15. Howkins, J. (2001). *The Creative Economy: How People Make Money from Ideas*. London [in English].

16. Metcalfe, J. S., & Potts, J. (2008). Internationalization of Services Keys of the World Economy. *Cultural Science* [in English].

17. Oakley, K., & Banks, M. (2020). Cultural Industries and Environmental Crisis: An Introduction. In K. Oakley & M. Banks (Eds.), *Cultural Industries and the Environmental Crisis*, 1–10. Springer, Cham [in English].

18. Séraphin, H., & Chaney, D. (2023). A Research Agenda for the Sustainability of the Tourism Industry: A Childish Perspective on Overtourism. *Journal of Cleaner Production*, 414, 1–10 [in English].

19. Sokol, A., & Mempel-Sniezyk, A. (2022). Is Creative Capital a Function of Sustainable Development: Framework Development and Application. *Journal of Cleaner Production*, 337, 1–13 [in English].

20. UK Department for Culture, Media and Sport (DCMS). (1998). *Creative Industries Mapping Document* [in English].

*Стаття надійшла до редакції 04.10.2024
Отримано після доопрацювання 08.11.2024
Прийнято до друку 15.11.2024*